

Hologram – vardagsprodukt eller science fiction?

Mona Forsberg, svensk pionjär inom området hologram

Med den holografiska tekniken kan man ta en bild utan att använda en fotografisk lins. En fototeknik utan kamera – laserljuset belyser föremålet. Ett vågmönster registreras i ett fotografiskt material. År 1971 fick Dennis Gabor nobelpriset för utvecklingen av hologramtekniken. Mona Forsberg upptäckte hologrammet på en utställning 1976 och har sedan dess arbetat med att hitta användningsområden. Hon har samarbetat med ett stort antal högteknologiska företag och även tillämpat den i sin verksamhet och producerat en mängd produkter. Mona har varit fritidsboende i Trosa under lång tid och har nu flyttat hit. Vi fick en intervju.

Vad hände när du upptäckte hologram?

– Det blev en aha-upplevelse. Jamen så där ser ju en kub ut! Man ser sidorna, över/under och så vidare. Utbildning på Berghs, mitt arbete inom flyget, privata kontakter på KTH samt nyfikenhet ledde fram till kontakter inom holografivärlden runt om.

Hur gick du tillväga för att komma vidare?

– En hologramutställning blev basen för att marknadsföra holografi, som få kände till. Industriföretagens behov av att sticka ut på mässor/utställningar runt om världen med reklamhologram ledde sedan till foliehologram för trycksaker. Hologrammet talade för sig själv – föremålen blev verklighetstroget avbildade. De fick ett mervärde genom effekten med djup och föremål som sticker ut var nytt. Det fortsatte med holografikurser i samarbete med Medborgarskolan och kommersiella seminarier för Marknadsförbundet/Marknadsföreningen.

Är det någon skillnad mellan tredimensionella bilder och hologram?

– Ett hologram är tredimensionellt – hela det avbildade objektet finns så att säga inetsat i en fotografisk film/plåt med laserljusets hjälp. För att beskriva olika typer av hologram säger man 2D/3D. Delar av objektet är ett platt föremål men själva hologrammet är alltid tredimensionellt. Tyvärr är marknaden full av falska 3D som kallas hologram, holografiskt och så vidare.

Är hologram ett skyddat varumärke?

– Det finns många typer av hologram enligt nobelprisets principer, det vill säga äkta hologram. Många har försökt att få hologram som varumärke, de flesta för produkter som inte är hologram! Alla har fått avslag på grund av att det vore som att godkänna ett varumärke för begreppet mat, bil eller TV.

Vilken typ av produkter har du tagit fram med hjälp av tekniken?

– Hologrambilden som konst, reklambild, porträtt eller för dokumentation (avbildningar av museiföremål). Foliehologram för olika säkerhetsprodukter –kontokort, videokassetter mm som oftast har värmepressats på underlaget. Foliehologram, reklambilder för trycksaker och kommersiella produkter som vykort, bokmärken och klistermärken av kända motiv för museibutiker.

Hur säljer du dem?

– Genom agenter som jag har avtal med. Museibutiker där även en tryckteknik passar – kallas 3Dtryck och är ett bra komplement till hologram. Företag (alla typer) väljer att ta fram eget motiv som hologram (tavla, dekal, sigill) och/eller 3Dtryck – en rasterbild på plast. Det är inte hologram.

Vad tror du om framtiden inom området?

– Med den digitala tekniken kombineras holografitekniken och man kan nu avbilda såväl utemiljöer som mycket stora föremål samtidigt som det fotografiska materialet har ännu högre upplösning med naturliga färger. Utvecklingen av färgholografi är intressant, speciellt för museer som behöver dokumentera sina föremål. Såg ett hologram av ett antikt kinesiskt fat med blått mönster och hade svårt att avgöra vad som var hologrammet och det äkta fatet.

Intervju och bild: Mai Ottoson

Mer information finns på www.hologram.se